

2013. március

Jelenségnaptár

HOLDFÁZISOK

Március 4.	21:53 UT	utolsó negyed
Március 11.	19:51 UT	újhold
Március 19.	17:27 UT	első negyed
Március 27.	09:27 UT	telehold

A bolygók láthatósága

Merkúr: 4-én alsó együttállásban van a Nappal. Rá egy héttel már kereshető napkelte előtt a délkeleti ég alján. Láthatósága azonban nem sokat javul a hónap folyamán. 31-én kerül legnagyobb nyugati kitérésbe, 27,8°-ra a Naptól, de ekkor is csak háromnegyed órával kel előtte.

Vénusz: Ebben a hónapban a Nap közelsége miatt nem figyelhető meg, 28-án van felső együttállásban a Nappal. Fényessége -3,9 magnitúdó, átmérője 9,8"-ról 9,7"-re csökken, fázisa 0,99-ről 0,999-re nő.

Mars: Előretartó mozgást végez az Aquariusban, majd a Piscesben. 21-én és 22-én érinti a Cet csillagkép sarkát is. A hónap elején még próbálkozhatunk felkeresésével, ekkor egy órával nyugszik a Nap után. Ezután eltűnik az alkonyat fényeiben. Fényessége 1,2 magnitúdó, átmérője 4,0"-ról 3,9"-re változik.

Jupiter: A Jupiter még mindig kiválóan figyelhető este sötétedés után, magasan a nyugati égen, éjfél körül nyugszik. Előretartó mozgást végez a Taurusban. Fényessége -2,2 magnitúdó, átmérője 37". Használjuk ki részletekben leggazdagabb bolygósorozatunk kedvező láthatóságát a derült tavaszi estéken!

Szaturnusz: Április végi szembenállásához közeledve kiválóan figyelhető. Késő este kel, éjfél után már 20°-os horizont feletti magasságot ér el a déli égen. Fényessége 0,4 magnitúdó. Átmérője 18", már közel maximális, de a korong árnyékának alakja még kiválóan figyelhető a gyűrű nyugati oldalán. A gyűrűre is egyre nagyobb szögben

látunk rá. Keressük fel hát minél gyakrabban Naprendszerünk ékszerdobozát!

Uránusz: A Nap közelsége miatt nem figyelhető. 29-én együttállásban van a Nappal. 4-ig a Pisces, utána a Cet, majd 29-étől ismét a Pisces csillagképben tartózkodik.

Neptunusz: A Nap közelsége miatt nem figyelhető meg.

Kaposvári Zoltán, Kiss Áron Keve

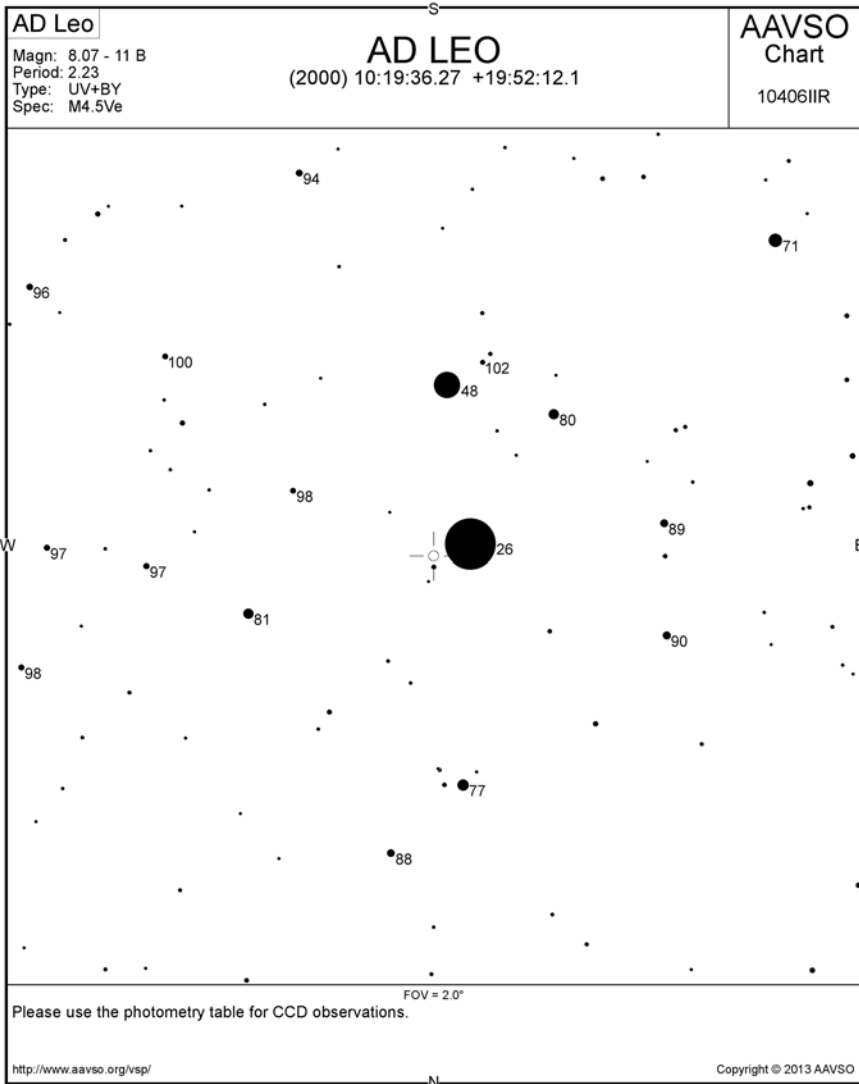
Mélyég-ajánlat: az NGC 2506 a Monocerosban

Erre a hónapra az égi egyenlítő alatt 10 fokkal elhelyezkedő nyílthalmazt, az NGC 2506-ot ajánljuk, mely az Egyszarvú keleti részében, az M48 NY Hya-hoz eléggé közel helyezkedik el. Láthatósága februárban még nagyon kényelmes a 7,6 magnitúdós, 7 ívperces halmaznak, amelyről alig-alig van hazai észlelés, holott a megfigyelések sűrű, látványos csoportként írják le, mely talán a megadott értéknél kissé fényesebb. Kis nagytávolsággal szinte gömbhalmaz-szerű foltjában nagyobb nagyításokon számtalan 10,5–15 magnitúdós komponens válik felbonthatóvá. Tucatnyi csillag már akár egy 10 cm-es műszerrel ott sötétben a felbontatlan háttérben. Ez az érdekes csoport 1,1 milliárd esztendő, távolsága 12 500 fényév – azaz egy igen távoli, nagy tömegű, csillaggazdag és fényes nyílthalmazzal van dolgunk.

Sánta Gábor

A hónap változócsillaga: az AD Leonis

Márciusi ajánlatunk a γ Leo mellett található AD Leonis. Az UV+BY típusú változó egy 16 fényévre található vörös törpe flercsillag, mely véletlenszerűen 10–11 magnitúdós

minimumáról másfél magnitúdónyit fényesedhet. A csillag UV Ceti és BY Draconis jelleget is mutat. Az UV Ceti típusú csillagok véletlenszerűen bekövetkező flerek során a néhány tizednyitól egészen hat magnitúdóig terjedő fényesedést is produkálhatnak. A BY Draconis típusú változók olyan törpe csillagok, melyek néhány naptól 120 napig

terjedő kvázi periodicitással néhány század magnitúdótól fél magnitúdóig terjedő amplitúdóval változtatják fényességüket. A változást a csillag tengelyirányú forgása okozza, miközben a csillag felszínének és kromoszférajának a fényessége is változik. A fényesség változását forró foltok okozzák.

Jat